

Разкажи, ще ти олекне

С барометър на обидите деца се учат да разпознават проблемите в ежедневието си, а изолацията, лъжите и предателството са сред най-обидните категории

Тони **НАЙДЕНОВА**

Обидно ли е да ти кажат, че си любимец на учителя, да ти кажат, че си глупав, да те изолират и да не те канят никъде? Да търсят само у теб вината, да ти кресят, да те лъжат, приятел да издаде тайната ти или да ти каже, че вече не си му приятел? Тези и много други въпроси зададе д-р Елеонора Лилова – председател на Държавната агенция за закрила на детето, на ученици от VI и VII клас от 119. СУ „Акад. Михаил Арнаудов“ в София на среща на тема „Агресията в училище – какво зависи от нас?“.

Д-р Лилова провокира интереса на децата с подготвен от нея барометър на обидите, чрез който те окачествиха различните прояви от своето ежедневие. Учениците трябваше да степенуват обидите в зависимост от това как ги възприемат – като „Най-обидно“, „Най-малко обидно“, „Изобщо не е обидно“ и „Това никога не се е случвало“. Според повечето от тях

не е обидно да те нарекат глупак или да ти кресят,

а също да те блъскат или удрят, когато не е нарочно. Сред най-обидните категории попадат изолацията, лъжите и предателството от приятел. Те обсъждаха всеки въпрос поотделно и почти единодушно се съгласиха, че когато имат сериозни проблеми с приятелите си, не им се ходи на училище.

Дискутирани бяха най-актуалните теми, като агресията,

тормоза, обидите, изолацията и последващата самоизолация, а също и стойността на искреното приятелство. Въпросите за това с кого споделят проблемите си и на кого имат доверие, предизвикаха много емоционални реакции.

Повод за тази среща е положителният ефект от пощенската кутия за оплаквания в столичното 119. СУ с надпис „Ако се притесняваш да говориш, напиши го!“, поставена неотдавна. Идеята е

децата да могат да споделят писмено случаите, при които са се почувствали потърпевши

от поведението на съученици, на учители. Средно по 20–25 сигнала постъпват в кутията всяка седмица и педагогическите съветници в училището вземат мерки по всеки конкретен казус. Някои от децата подават сигнали и за битови проблеми от типа на изгорели крушки или повредени врати. В пощенската кутия могат да пускат анонимни писма, в случай че децата не желаят да застават с името си.

Д-р Лилова раздаде на всички ученици по една хартиена стъпка, върху която всеки от тях да напише своето лично послание, с което от следващия ден да стане по-добър и по-толерантен към другите. Децата споделиха много идеи как да станат по-добри. Стъпките с позитивни послания бяха залепени на стената и образуваха пътеката към доброто.

„Поздравления за добрата инициатива с кутията и ви предизвиквам да направите повече от тях и да ги подарите на други училища, за да последват и те вашия при-

мер“, призова децата председателката на Държавната агенция за закрила на детето. Според нея посланието „Предай нататък“ от деца за деца ще има много по-голям ефект, отколкото ако бъде наложено отвън или отгоре.

„Пощенската кутия е много подходяща за по-срамежливите, за тези, които досега не са влизали в никакъв конфликт и не знаят как да процедират, при кого да отидат, на кого да кажат“, обяснява Мария Михайлова – педагогически съветник в 119. СУ „Акад. Михаил Арнаудов“. Тя е доволна, че тяхната активна позиция в областта на превенцията на насилието е направила впечатление, и се надява ДАЗД да помогне за разпространяването на добрата практика и тя да се превърне в държавна политика. Особено в малките населени места, където всички се познават, би било много полезно децата да имат възможност за анонимно оплакване, смята Михайлова. В големите градове е по-различно – децата не се притесняват да потърсят помощ не само в училище, а и извън него, знаят си правата и задълженията, докато в по-малките населени места това е проблем.

„Неслучайно срещата се проведе с ученици от VI и VII клас, защото те са най-чувствителни, най-лесно се засягат и приемат обидите най-тежко“, обясни директорът на училището Диян Стаматов. Той добави, че ефектът от пощенската кутия е много положителен, защото най-важното е да предразположиш децата, които се чувстват потърпевши, да споделят под някаква форма – все едно каква. Защото „споделянето е първа стъпка към разрешаването на проблемите и намаляването на агресията“.

Мария Михайлова, педагогически съветник в 119. СУ „Акад. Михаил Арнаудов“:

Пощенската кутия дава възможност на децата да споделят проблеми, свързани с прояви на насилие. Някои наистина се притесняват да споделят тормоз от възрастен или да съобщат за свой съученик.

Най-често пускат сигнали за по-фрапантни случаи, за които е трудно да си дадеш сметка, че това наранява. Досега няма сигнали за домашно насилие. Има сигнали за групово оплакване от ученици, които са по-шумни и пречат на другите в час, тоест децата споделят за всекидневие, което ние, възрастните, понякога пренебрегваме, но за тях е важно. Подобно споделяне е и своеобразен апел към родителите да се включват в този живот, да изразят своята позиция как да се разреши въпросът.

Работим съвместно с учителите, особено с класните ръководители, ако има проблем в някой клас, за да се чуе гледната точка на децата. Нашата политика е и да поддържаме постоянен диалог с родителите, защото те също са част от училищния живот.

Много често възникват проблеми при споделяне на децата в социалните мрежи – отговорност за това носят родителите, които са осигурили на децата си телефони и са допуснали да имат профили в тях. Главно от диалога в социалните мрежи идват проблемите и обидите. Хубаво е, че децата не се притесняват да споделят, предразположени са, имат ни доверие. В 90% от случаите, когато имат някакъв проблем, идват директно при нас. Знаят, че могат да разчитат на дискретност. А когато е необходимо, срещат не просто разбиране, а получават и закрила.

Добрата стара пощенска кутия

„Преди да си спомним за времето на пощенската кутия, като хора на модерния свят, създадохме имейл, на който ученици и родители да споделят“, разказва директорът на 119. СУ „Акад. Михаил Арнаудов“ – Диян Стаматов. Оказва се обаче, че онлайн платформата не се предпочита. Затова в 119. СУ си спомнят за варианта с добрата стара пощенска кутия. „Нямам обяснение защо е така, но продължава да е по-добър този вариант, отколкото електронния“, казва Стаматов.

Други варианти за превенция срещу агресията са срещите, на които се обсъждат проблемите, иницират се различни доброволчески прояви около големите празници и създаването на добър климат между децата. „Разработили сме и Етичен кодекс – големият е насочен към училищната общност, а има и кратък вариант с 10 прости правила, насочен към учениците. Това е стимул да бъдем добри. Провокация към доброта е и гласността, която даваме на добри постъпки. Почти всяка седмица героите на добротата са различни, което е хубаво. Всяко положително действие води до намаляване на агресията, затова важен елемент от възпитанието на учениците е насочването им към добри постъпки.“

Работим и с родителите, в началния етап комуникацията с тях е изключително успешна, почти на 100%, но после пада до 60–70% между V и VII клас. А в гимназиалната степен направо се нарушава. Електронният дневник се опитва да изпълнява функцията на връзка с родителите. Те получават информация в реално време за проблеми, забележки и т.н., но не всички родители са активни.

Снимка ДАЗД

Добрите постъпки водят до намаляване на агресията в училище